

Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma
Srednja šola za gostinstvo in turizem
Novo mesto

16. MEDNARODNI FESTIVAL VEČ ZNANJA ZA VEČ TURIZMA

Z JURIJEM PO BELOKRAJSKO KREPČILO

Novo mesto, 2019

Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma Srednja šola za gostinstvo in turizem

Tel. +386 07 33 21 527

Fax. +386 07 373 16 31

E-pošta: ssgt.nm@guest.arnes.si

NASLOV NALOGE: Z Jurijem po belokranjsko krepčilo

AVTORJI:

- Ula Gliha, ula.gliha00@gmail.com, 4. A
- Anita Sinjur, nita.sinjur@gmail.com, 4. A
- Alen Golobič, golobic.alen@gmail.com, 2. A

MENTORICA:

- Slavica Šterk, slavica.sterk@gmail.com

SOMENTORICA

- Jožica Medle, jozicamedle1@gmail.com

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujemo:

gospe Tončki Jankovič za vse informacije o belokranjski volni in njenem potencialu,

gospodu Robertu Bartolu za pomoč pri zbiranju podatkov in posredovanem znanju o brezovem soku,

gospodu Janezu Golobiču za čas in anekdote, ki jih je delil z nami,

gospe Anji Šterk za lektoriranje povzetka v angleščini,

gospe Albini Simonič za lektoriranje celotne naloge,

gospodu ravnatelju profesorju Jožetu Avscu za podporo,

somentorici profesorici Jožici Medle za pomoč pri ustvarjanju ilustracij

in velika hvala mentorici, profesorici Slavici Šterk, za vso podporo in usmeritve med pisanjem naloge in predvsem zato, ker vedno verjame v nas.

POVZETEK:

V letošnji tekmovalni nalogi z naslovom **Z JURIJEM PO BELOKRANJSKO KREPČILO**, predstavljamo svoj turistični spominek z imenom **BELOKRANJSKI ŽAKLIČK**. Vanj smo »vtkali« izdelke iz naravnih danosti, ki jih je moč najti na območju Bele krajine, pokrajine ujete med Gorjance, Kočevski rog in reko Kolpo.

Turisti, ki jih pot zanese v ta zeleni del naše dežele, si po obisku krajev navadno zapomnijo izjemno naravo in pa bogato kulturno dediščino, ki je v njih ohranjena. Vse skupaj smo združili v spominek, ki reprezentira pristno belokranjsko volno, njene izdelke in je bila tisočletja glavni produkt tukajšnje reje ovac ter belo brezo, ki naj bi bila glavni razlog za ime pokrajine. Breza je v spominek vključena zaradi zdravilne moči njenih sokov in zaradi pristne topline, ki jo oddaja njen les. Vse skupaj je lično shranjeno v laneni vrečki, z ročno naslikanimi naravnimi motivi.

Posebna dodana vrednost našega ekološkega spominka, pa je zgodba. Izmišljena zgodba o dečku Juriju, ki je premagal tri velikane. Premagal jih je s pomočjo elementov, ki se nahajajo v našem spominku.

Zgodba je plod domišljije avtorjev naloge, za katero menimo, da ima velik potencial in je tisto nekaj več, kar naš spominek loči od ostalih, prav tako dobrih spominkov, ki že reprezentirajo Belo krajino.

Naš spominek je tako namenjen vsem obiskovalcem Bele krajine, ki si za spomin želijo nekaj uporabnega, ekološkega, zdravega pa tudi igrivega.

Ključne besede: Bela krajina, spominek, ekološko, zgodba, žakličk

ABSTRACT:

In this year's competition task with title »With Jurij for Bela krajina refreshment«. We represent our tourist souvenir with name »Belokranjski žakličk« which is composed of nature products found in Bela krajina – landscape between Gorjanci hill, forest Kočevski rog and river Kolpa.

Tourists, who travel to this green part of our country, usually remember the exceptional nature and the rich cultural heritage preserved in these places. We combined all of this in a souvenir, representing original Bela krajina wool, which has been the main product of local sheep breeding and white birch, which are supposed to be the main reason for the name of the landscape. Birches are integrated in a souvenir through medical power of their fluid and warmth of their wood. All of it is then packed together in a flax bag with hand-painted nature motives.

Our completely ecological souvenir has a special added value to it. And that is a fairy tale about a boy who beats three giants who ravaged many of these places a long time ago. He overcomes them with the help of the elements that are found in our souvenir.

The story is made-up by authors of this task and we consider it has a great potential. We also believe that the uniqueness of it, separates our souvenir from others, already existing souvenirs, that represent Bela Krajina.

Our souvenir is intended for all visitors of Bela krajina who want to bring home a memory that is also useful, ecological, healthy and playful.

Key words: Bela krajina, souvenir, ecologically, story, »žakličk«

KAZALO VSEBINE:

1. UVOD	1
2. OBLIKOVANJE TURISTIČNEGA PROIZVODA – TURISTIČNI SPOMINEK	1
2.1. IDEJA	1
2.2. O BELI KRAJINI.....	2
2.3. ZGODBA	4
4. KALKULACIJA TURISTIČNEGA SPOMINKA	7
5. NAČINI TRŽENJA	8
6. ZAKLJUČEK.....	9
6. VIRI IN LITERATURA.....	10
PRILOGE	11

1. UVOD

»Kjer se odpre svet, je Bela krajina, ki jo objema Kolpa, in so pridni ljudje. Svoja srca nosijo v svojih dlaneh. Živeti tu, je darilo, priti sem veselje in radost, vračanje pa obveza. Tu je vse tako svetlo, belo, sončno...«

(T. Gašperič)

Tako o svoji rodni Beli Krajini in njenih prebivalcih piše Toni Gašperič, upokojeni ravnatelj, humorist in Ježkov nagrajenec, vedno s ponosom in posebnim žarom v očeh.

Razlog za to se zdi nam, avtorjem tekmovalne naloge **Z JURIJEM PO BELOKRANJSKO KREPČILO**, popolnoma razumljiv, ker je Bela krajina res edinstvena pokrajina. Leži na skrajnem jugovzhodu Slovenije. V notranjosti posejane vinograde in polja, objemata, pogorje Gorjancev z ene in obmejna reka Kolpa, z druge strani. Energija v teh krajih je, po mnenju obiskovalcev, nekaj prav posebnega. Vsi trije avtorji naloge kraje dobro poznamo, eden izmed nas je celo domačin, zato nismo dolgo razmišljali o krajih, ki jih bomo raziskovali ter na podlagi ugotovljenega sestavili turistični spominek - **BELOKRANJSKI ŽAKLIČK**.

2. OBLIKOVANJE TURISTIČNEGA PROIZVODA – TURISTIČNI SPOMINEK

2.1. IDEJA

Tekmovanje »Več znanja za več turizma« naju, dve izmed avtoric, spremlja že vsa štiri leta najinega izobraževanja, zato letos sploh ni bilo vprašanje ali se bova, skupaj z mlajšimi dijaki, tekmovanja udeležili. Vprašanje je bilo le, kaj bo letošnja tema. Takoj po objavi teme »Turistični spominek mojega kraja«, se je pričela diskusija o tem, na kateri bližnji kraj se bomo osredotočili. Glede na to, da smo avtorji naloge tesno povezani tudi v življenju izven šole in da smo letošnje poletje skupaj preživel med pohajkovanjem po Beli krajini, smo se na koncu enotno odločili, da se še malo bolj poglobimo v te kraje in tam najdemo navdih za naš spominek.

Kmalu smo ugotovili, da smo si zadali težko nalogo. Belokranjskih spominkov je namreč veliko, saj se Belokranjci vedno bolj zavedajo pomembnosti inovativnih in sodobnih spominkov, leta 2013 so razpisali tudi natečaj »Najlepši Belokranjski etnološki spominek«. Na natečaju je sodelovalo 46 spominkov, med katerimi je strokovna komisija izbrala tri spominke, ki so bili najbolj izvorni po kvaliteti izdelave, materialu, uporabnosti in cenovni pristopnosti za kupca. Malo smo se torej ustrašili, da bomo res dober spominek, ki bi izstopal, težko iznašli. Potem pa smo se udeležili strokovnega posveta v Ljubljani, kjer smo navdih našli v besedah dr.

Janeza Bogataja: »Pri spominkih je zelo pomembna zgodba. Če zgodbe nimamo, saj imamo nov spominek, si zgodbo izmislimo«.

Svoji domišljij smo tako pustili prosto pot in nastala je zgodba, obenem pa tudi turistični spominek. In to, po čemur se razlikuje od drugih spominkov, je ravno zgodba, ki spominek obogati, mu doda etnološko in literarno vrednost.

Da razmišljamo v pravi smeri, pa nam je potrdila tudi kratka anketa, ki smo jo izvedli na spletu v obdobju od 1.12.2018 in 15.12.2018. Glede na odgovore ankete, ki so nakazali, da si potencialni turisti želijo spominke, ki so značilni za kraje, ki so jih obiskali četudi so zato malo dražji in pa predvsem, da jim je vseč povezava z zgodbo, smo se odločili, da svoj zadani cilj izpeljemo.

Anketni vprašalnik in analiza ankete se nahajata v prilogi.

2.2. O BELI KRAJINI

Bela krajina, dežela na jugovzhodu naše kokoške, ugnezdna med Gorjance in Kočevski rog, je najbolj prepoznavna po belih brezah, belih narodnih nošah, pisanicah ter reki Kolpi. Slednja v poletnih mesecih omogoča kopanje, čolnarjenje ter pohajkovanje ob njenih bregovih, pozimi pa Belokranjce in turiste razvaja z prečudovitim razgledom čarobno zamrznjene pokrajine. Tu se srečujejo rimokatoliška, pravoslavna in grkokatoliška vera, prepoznavno pa je tudi narečje, ki je v vsaki vasi za odtenek drugačno. Bolj gremo proti južni slovenski meji, bolj se jezik meša s hrvatizmi. Marsikateri starejši domačin pravi: »Vsaka vas ima svoj glas.«

Domačini so se in se še radi oblačijo v tradicionalne bele narodne noše, ki prav tako na svojevrsten način zaznamujejo Belo krajino. Gre za del kulturne dediščine, za oblačilo, ki so ga pridne ženske roke, ob večerih, ko so zakurili v peči, stkale iz lanu in konoplje. Noša je popolnoma bele barve, danes pa jo krasijo še pasovi, trakovi, nakit in obarvani robci. Moški si na glavo povežejo še črn klobuk, ženske pa si lase pokrijejo z belo pečo. Z narodno nošo sta močno povezana tudi ljudski ples Belokranjsko kolo, ki se pleše brez instrumentalne spremljave, za praznik Jurjevo. Takrat se mladi odpravijo po vasi ter prepevajo ljudske pesmi, vodi pa jih Zeleni Jurij, mladenič, odet v brezovo zelenje, ki odganja zimo ter prinaša pomlad, srečo in veselje. To pa ni tukajšnji edini praznik, teh je po celotni Beli krajini na pretek, vsi pa so povezani z dobro hrano, z najrazličnejšimi tradicionalnimi dobrotami, vinom in seveda z etnologijo.

Najprej vam bodo ponudili povsod dobro znano Belokranjsko pogačo, ki je tudi zaščiten z evropskim certifikatom. Sledijo belokranjsko cvrtje, semiško fulanje s hrenom, belokranjska šara, žitna klobasa, bravina s sladkim zeljem, nepogrešljiva sta tudi na ražnju pečena, odojek in jagenjček. Za sladico pa vam bodo postregli z okusno belokranjsko povitico in ajdovo povitico z rozinami. Na mizi pa ne bo manjkal niti kozarček žlahtne kapljice, s katero se vinogradniki ukvarjajo ter jo negujejo skozi vse leto. Tu pridelujejo tako v svetu poznana peneča vina ter druga klasična vina, med katerimi najbolj izstopata Metliška črnina in Belokranjec,

označena z oznako PTP, priznanje tradicionalnega poimenovanja. Poskrbljeno pa je tudi za zdravje, saj marljive Kranjske sivke na belokranjskih travnikih nabirajo najokusnejši med, vestni čebelarji pa poskrbijo tudi za izdelke iz medu.

Med travniki pa se lahko sprehodite tudi sami. Vse pohodniške in kolesarske poti so dobro označene, vodile pa vas bodo med razkošjem naravne in bogastvom kulturne dediščine. Adrenalinski navdušenci se lahko spustite s padalom in Belo krajino opazujete iz ptičje perspektive ali pa se s kanujem odpravite po reki Kolpi, ki je zaradi mnogih mlinov, žag in kovačij pregrajena z več kot 50 jezovi. Tisti, ki pa se raje zadržujete na trdnih tleh, lahko sodelujete na veliko športnih prireditvah ali pa obiščete katero od kraških jam in pri tem opazujete črnega močerila, bele štoklje in drugo živalstvo Bele krajine.

Utrujeni od napornega dne, preživetega v Beli Krajini, se lahko odpočijete v hotelih in gostiščih, ki so dobro razporedeni v vseh treh občinah: Semiču, Črnomlju in Metliki. Naravi pa se lahko približate tudi med nastanitvijo v počitniških apartmajih, sobah in hiškah, med katerimi jih je veliko tematsko obarvanih in sodobno opremljenih. Presenetile vas bodo tudi domačne turistične kmetije, kjer lahko preizkusite pristne dobrote iz domačega vrta, sadovnjaka in vinograda. Ob reki Kolpi so urejeni kampi in kaj je lepšega, kot da vas zjutraj zbudita petje ptic in žuborenje vode. Poleg kampov, pa so v osrčju reke Kolpe, postavljene tudi rustikalno izdelane glamping hiške, ki sledijo viziji trajnostnega razvoja slovenskega turizma, ki Slovenijo predstavlja kot zdravo, aktivno, zeleno ter doživetij polno destinacijo. In Bela krajina je pravi naslov za to, tu je svet drugačnih doživetij, drugačnih dimenzij, drugačnih ljudi, ljudi, ki vam ne odprejo le svojih vrat, temveč tudi svoja srca.

2.3. ZGODBA

Zgodba o Belokranjskem žakličku

V času Uskokov je na sončni strani Gorjancev, tik pod vznožjem hribovja, stala stara kmečka hiša. V njej sta živela preprosta ženica in njen edinorojeni sin, po imenu Jurij. Živela sta delavno in siromašno, a kljub temu mirno življenje, vse dokler...

... ni do njiju prišla vest o treh velikanih, ki vihrajo po Beli krajini in uničujejo vse, s čimer se domačini preživljajo. Prvi od zlobnežev je s svojimi velikimi nogami potacal vso ajdo in žita, s katerimi so belokranjski kmetje hranili usta svojih lačnih otrok, drugi je ustvarjal ledeni zrak in tako poskrbel, da je zamrznila Kolpa in da so žage na njej izgubile svojo moč, tretji, po govoricah najbistrejši, domačinom kradel ovce, a te so domačinom predstavljale vir hrane in volno, iz katere oblačila so bila edina zaščita pred mrazom, ki ga je ustvarjal drugi orjak.

Z raznimi načini so se domačini želeli velikanov znebiti, a ni jim uspelo. Bili so večji in močnejši. Ko so se vsi Belokranjci zbrali in se o tem pogovarjali, je Jurij predlagal, da se orjakov lotijo na drugačen način. »Veliki in močni se še vedno zanašajo na svojo fizično moč, nikoli pa se ne izobražujejo, saj mislijo, da znanje ni pomembno, če imaš telesno moč,« je dejal. Jurij je vse dobro premislil in ugotovil, kako bo ukanil orjake. Svoje namere ni povedal ostalim. Rekel je le, naj mu dajo tri dni časa in poskušal jih bo rešiti.

Popolnoma obupani domačini tako ali tako niso več imeli idej, kako se velikanov znebiti, zato so se strinjali z Jurijem ter se za tri dni zaprli v svoje domove in jih niso zapuščali.

Jurij se je med tem odpravil od doma, samo z žakličkom, ki mu ga je za na pot pripravila mati. Bolj se je približeval središču Bele krajine, bolj mrzlo je bilo. Zato je odprl žakličk in iz njega vzela šal in kapo, ki ju je spletla mati, da mu je bilo vsaj malo toplo. Še malo je hodil, a orjakov ni srečal nikjer. Povzpel se je na bližnji hrib in se razgledoval.

Medtem so se velikani začeli spraševati, kje so vsi ljudje in zakaj jih nihče ne preganja? Pa so se odločili, da bodo malo »počinili«, malo so se polenili. Za mesto svojega počitka si je prvi, uničevalec žitnih polj, izbral ravno hrib, na katerega se je povzpel tudi Jurij.

Prva stvar, ki jo je tako Jurij zaznal ob prihodu, je bilo rahlo tresenje hriba, ki ga je povzročalo orjakovo zehanje. Jurij je pogumno stopil do njega in ga nagovoril: »Ej, orjak!« Orjak se je začudeno vstal in Juriju hlastnil, kaj hoče od njega. Jurij mu je rekel, da je prišel z dobrimi nameni, želi mu namreč ponuditi premirje, ki bo koristen za oba. Jurij bo rešil Belo krajino, orjak pa bo prišel v deželo, kjer je še več ajde, žit in drugih pridelkov. Orjak se je strinjal in vprašal, kam naj se odpravi da najde to deželo. Jurij ga je prepričljivo napotil na drugo stran hriba, češ: »Idi samo rafno!«. Orjak je zadovoljno odšel, hodil naravnost in kmalu za tem padel v prepad, ki se nahaja na drugi strani hriba.

Kmalu za tem je Jurija spreletel mrzel zrak in to mu je dalo vedeti, da se hribu približuje drugi orjak. Juriju je moč pešala, zato se je spomnil, da je njegova mama zmeraj pila brezov sok, ki ji je povrnil moč in energijo, da je lahko dolge ure delala na vrtu in opravljala dela po hiši. Pogledal je v svoj žakličk, saj je vedel, da mu je mati sigurno vanj

dala to bogato pijačo. Vzel je stekleničko in popil sok. V tem času se mu je približal drugi orjak, tisti, ki je ustvarjal ledeni zrak in s tem zamrznil reko Kolpo. Orjak je Jurija nagovoril: »Oh, prvega si odgnal, vendar mene ne boš!«. Jurij se je nasmehnil in ga pogumno vprašal: »Orjak, povej mi, zakaj vendar zamrzuješ vodo?« Orjak mu je odbrusil, da se ga to sicer čisto nič ne tiče, a če ga že zanima, mu lahko pove, da se vode že od nekdaj boji, saj ne zna plavati, izredno rad pa drsa, zato vodo preprosto spremeni v led. Jurij je tudi drugemu orjaku natvezel, da je prišel z dobrimi nameni, da pozna deželo z ogromnimi drsališči, kjer ni ne duha ne sluha o tekoči vodi. Orjak je z zanimanjem vprašal, kam naj se odpravi, da najde to deželo. Jurij ga je prepričljivo napotil na drugo stran hriba, češ: »Idi samo rafno.« Orjak je zadovoljno odšel, hodil naravnost in tudi on padel v prepad, ki se nahaja na drugi strani hriba.

V tistem trenutku pa se je gora tako zatresla, da se je skupaj z njo stresla še cela Bela krajina. Na goro je namreč prišel razjarjen tretji orjak in še predno je Jurij uspel kaj reči, mu je navrgel: »Vem, kaj si misliš. Da smo orjaki samo telesno močni, v glavi pa, po tvoji teoriji, nimamo kaj dosti soli. A naj ti povem, da se motiš, moja brata si ukanil, mene ne boš. Jaz vem, da se v Beli krajini pasejo najlepše ovce, z mehko in puhasto volno ter sočnim mesom, po katerem se vsem cedijo sline. Mene od tod ne boš spravil.« Ko je to povedal, tako trdno prepričan v svoje besede, je Jurija prvič, odkar je odšel od doma, spreletela misel, da mu ne bo uspelo. Izgubil je upanje, želel se je odpraviti proti domu, žakličk pa je kar odvrzel. Ko ga je tako vrgel proč, je v njem nekaj zarožljalo. Ni vedel kaj bi mu, poleg toplih oblačil in soka, mama še lahko spakirala, zato ga je premagala radovednost, pobral je žakličk in ga odpel. V njem je zagledal, na les bele breze, vžgano tamburico, ljudsko glasbilo, značilno za Belo krajino. Jurij se je spomnil pesmi, ki mu jo je oče pel v otroštvu, ob zvokih tamburice se je razlegalo besedilo o tem, da se nikoli, ne glede na to kako težko se zdi, ne smemo predati. Jurij je tako napel svoje možgane in tuhtal, kaj bi rekel orjaku, da ga prepriča, da zapusti njegove kraje. Pogumno ga je nagovoril: »Veš, že res, da so naše ovce lepe in okusne, a to le zato, ker za njih skrbijo marljivi domačini, ki jih negujejo in hranijo. Sedaj, ko si ti s svojima bratoma opustošil ta naš raj na zemlji, ne bo več tako. Ovce ne bodo več imele tako mehke volne in tudi tako okusne ne bodo. Ti si razumen in nimaš le telesne moči, znaš razmišljati in veš, da imam prav.« Jurij mu je še naprej laskal, da naj vendar bo pameten in sprejme premirje z njim. Orjak se je po dolgem prigovarjanju le vdal in vprašal, kam naj se odpravi, da najde deželo, kjer bodo ovce vedno mehke in tudi okusne. Jurij ga je prepričljivo napotil na drugo stran hriba, češ: »Idi ti samo rafno.« Tudi tretji orjak je zadovoljno odšel, hodil naravnost in kmalu za tem, tako kot prva dva, padel v prepad, ki se nahaja na drugi strani hriba.

Ko so domačini, zaprti v svojih hišah, slišali, kako je tudi zadnji hrust padel v prepad, so veselo odpirali okna in vrata svojih hiš ter vzklikali »Jurij – rešitelj!« A fant je ostal skromen, saj je vedel, da brez kape, šala in brezovega soka iz žaklička, velikanov ne bi uspel premagati.

Nauk zgodbe: čeprav je še tako brezizhodno, se vedno najde rešitev!

Predvsem pa: kamorkoli greste, brez belokranjskega ŽAKLIČKA, nikamor.

3. TURISTIČNI PROIZVOD – SPOMINEK

Kot že omenjeno, idejni koncept našega turističnega spominka je zgodba, v kateri so navedeni osrednji elementi, ki smo jih uporabili in oblikovali v turistični spominek - **BELOKRANJSKI ŽAKLIČK**. Pri oblikovanju spominka smo strmeli k inovativnosti in uporabnosti slednjega, predvsem pa smo se ozirali na idejo o povečanju samooskrbe z naravnimi potenciali Bele krajine in se ob enem trudili slediti sodobnim ekološkim trendom.

Naše mnenje je namreč, da si gost ne želi le spominka, ki ga bo doma postavil na polico, temveč nekaj kar bo lahko uporabljal in ga bo tako vsak dan spominjalo na dni preživete v Beli krajini. Ker je spominek brez odvečne plastične embalaže, bo pritegnil še širšo množico ljudi.

Turistični spominek je sestavljen iz treh simbolnih elementov, ki imajo v zgodbi ključno vlogo, le-ti pa so skupaj trženi v laneni vrečki, žakličku iz zgodbe. Zunanjo podobo lanene vrečke, imenovane Belokranjski žakličk, krasijo različni ročno izdelani motivi narave.

Prvi element spominka sta kapa in šal, izdelana iz pristne belokranjske volne, več o slednji si lahko preberete v prilogi. Kapa in šal sta torej naravna ter praktična, hkrati pa se navezujeta na belokranjsko dediščino. Nedolgo nazaj so namreč volneni izdelki odlično dopolnjevali lanena oblačila Belokranjcev, danes pa ti izdelki, žal izginjajo v pozabo, oziroma so premalo cenjeni. Še najbolj pa razžalosti dejstvo, da se količina zavržene volne iz leta v leto povečuje. Zato je bil naš namen pri izdelovanju spominka, tudi ozaveščanje domačinov o uporabnosti in ekonomski vrednosti volne. Volneni šal in kapa naj bi dijaki naredili sami, no, vsaj tak je bil načrt. Kmalu smo ugotovili, da pletenje pravzaprav ni tako preprosto kot deluje na prvi pogled. Nam, pripadnikom računalniške generacije, je prineslo kar nekaj težav. A k sreči imamo mentorico, ki si je vzela čas in vztrajno popravljala naše napake ter nam, priznamo, pomagala pri pletenju zaključkov.

Med raziskovanjem in iskanjem drugega elementa spominka smo naleteli na citat pridelovalca brezovega soka Roberta Bartola: »Bela breza solze toči, ljudem zdravje in veselje nosi.« Slednji citat nas je spodbudil, da za element uporabimo brezov sok, ki smo ga tudi zajeli v zgodbi. Le-to je čisto in obnovljivo darilo narave, belih brez, ki rastejo v neokrnjenih gozdovih Bele krajine in Gorjancev. Sok je raztopina hranil, ki se spomladi pretaka po deblu, iz korenin v krošnjo. Čisti brezov sok je blago sladka, malo gostejša tekočina prijetnega okusa, ki ima številne pozitivne učinke ne le na zdravje, tudi na lepoto. Več o soku si lahko prav tako preberete v prilogi (pril.1). Dobavitelj soka bo, že zgoraj omenjeni, Robert Bartol. Sok bomo tržili v majhnih stekleničkah, ki poleg privlačnosti embalaže zagotavljajo, da potencialni kupci našega spominka, ki mu lahko rečemo kar zdravilo, brez težav vzamejo s seboj, tudi na letalo.

Pri zadnjem elementu spominka smo imeli največ težav. V zgodbi smo si namreč zamislili še simbolni element, les bele breze. Želeli smo oblikovati predmet, ki bo uporaben in se bo tako skladal s celoto. Les bele breze smo tako uporabili in preoblikovali v družabno igro spomin, liki katerega temeljijo na naši zgodbi.

Naš cilj smo tako izpolnili: spominek, ki reprezentira Belo krajino in njene naravne danosti je uporaben in hkrati za turiste zanimiv. Posebno privlačnost pa mu dodaja še sama pravljичna zgodba. Za slednjo imamo v bližnji prihodnosti načrt, da jo skupaj z mentorico profesorico Medle, izdamo v obliki slikanice.

4. KALKULACIJA TURISTIČNEGA SPOMINKA

4.1. KALKULACIJA KAPE IN ŠALA

Za izdelke iz volne je cena odvisna od porabe materiala in zahtevnosti izdelka. Spodnja kalkulacija se nanaša na eno izmed možnih verzij izdelka.

Cene v €.

izdelek	Normativ	Nabavna cena (35€/L)	Stroški ročnega dela in pribitek (10%)	DDV	Prodajna cena
kapa	20 dag	7,00	15,00	4,18	27,00
šal	30 dag	10,5	20,00	5,50	36,00

4.2. KALKULACIJA BREZOVEGA SOKA

Izdelek	Normativ	Nabavna cena soka	Stroški embalaže	Stroški embalaže in dela+ pribitek	DDV	Prodajna cena
Brezov sok	90 ml	0,35 €	1,50	2,00	0,69	4,50

4.3. KALKULACIJA DRUŽABNE IGRE SPOMIN

Izdelek	Normativ	Nabavna cena	Stroški ročnega dela in pribitek	DDV	Prodajna cena
Spomin	1 veja breze	2,99	2,00	0,89	5,80

4.4. KALKULACIJA LANENE VREČKE

5. Izdelek	Normativ	Nabavna cena	Stroški ročnega dela in pribitek	DDV	Prodajna cena
Lanena vrečka	0,75 m	22,50	10,00	5,80	38,30

Spominke bomo tržili kot celotno znamko Belokranjski žakličk, lahko pa tudi posamezno, po želji turista. Belokranjski žakličk torej sestavljajo: lanena vrečka, kapa in šal, steklenička z brezovim sokom ter družabna igra spomin, vsak element pa bo možno kupiti tudi posamezno.

5. NAČINI TRŽENJA

Naš turistični spominek, bo prvič predstavljeni javnosti na 16. mednarodnem festivalu Več znanja za več turizma, ki bo 30. januarja 2019 na sejmu NATUR – Alpe Adria na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Na sejmu bomo dijaki predstavili naš spominek s pomočjo zgodbe, ki je bila povod za nastanek le-tega.

Promocijski videospot spominka bo že teden pred tem, torej od 23.1.2019, objavljen na spletni strani Turistične zveze Slovenije in na spletni strani Srednje šole za gostinstvo in turizem Novo mesto.

Obiskovalcem in gostom Bele krajine bomo naš turistični spominek ponudili tudi v okviru različnih projektov in dogodkov, ki se odvijajo na prostoru Bele krajine:

- Semiška ohcet (vsakoletna prireditev v Semiču, julij ali avgust)
- Vinska vigred (vsakoletna prireditev v Metliki, maj)
- Jurjevanje v Beli krajini (vsakoletna prireditev v Črnomlju, junij)

Spominek bomo ponudili na stojnicah zgoraj omenjenih prireditev in sicer pod okriljem TIC Bela krajina (pridružil se bo naboru njihovih spominkov).

Konstantno bo spominek na voljo v poslovalnicah TIC-a v Semiču, Črnomlju in Metliki. Tamkajšnji zaposleni so namreč navdušeni nad našo idejo in nas spodbujajo, da bi spominek v prihodnje tudi realizirali.

Prav tako že od samega začetka sodelujemo z gospo Tončko, ki nas s svojimi usmeritvami spodbuja in nam pomaga v pravo smer. Tudi ona je izpostavila, da bi v primeru realizacije spominku dala prostor v Šokčevem dvoru – belokranjskem kulturnem spomeniku.

Obenem pa bi se potem pridružili tudi viziji povečanja samooskrbe z naravnimi potenciali Bele krajine - Projekta Volna, lan, konoplja. Možnost trženja se bi nam tako torej odprla tudi v povezavi s tem projektom.

Kljub temu, da je v današnjem svetu vedno bolj priljubljena prodaja preko spleta pa smo se enotno odločili, da našega spominka ne bo moč kupiti na internetu. Seveda se zavedamo, da je medmrežje že dolgo časa med najpomembnejši oblikami promoviranja, zato ga bomo promovirali preko socialnih omrežij kot sta Facebook in Instagram. Vse skupaj bomo nadgradili s promocijo spominka na spletni strani Turistično informacijskega centra. Vendar bo na spletiščih potekala le promocija spominka, prodaja pa se bo vršila le fizično v Beli krajini. Vsi avtorji naloge smo namreč dijaki smeri turizma, naš dolgoročni cilj tako ni le prodaja našega turističnega spominka temveč privabiti turiste k obisku neokrnjene Bele krajini. Skozi spominek želimo predstaviti koncept ohranjanja edinstvene belokranjske volne in uporabnost izdelkov iz bele breze ter belega lanenega platna, ki so pravzaprav povod za ime pokrajine – Bele krajine. Ob enem pa je glavni cilj promocija pokrajine kot turistične atraktivnosti.

6. ZAKLJUČEK

Pisanje naše naloge se zaključuje. Polni novih znanj o belokranjski volni, brezah in lastnostih njenega soka ter lesa že komaj čakamo, da svoje izkušnje, skupaj s promocijo svojega spominka, predstavimo na sejmu NATOUR Alpe Adria. Verjamemo, da ima naš spominek potencial, kot tudi ne dvomimo, da ga bodo imeli ostali spominki, ki so jih pripravili dijaki drugih šol. Veselimo se torej izmenjave spoznanj, izkušenj in anekdot, ki so se nam pripetile ob ustvarjanju letošnje naloge.

Letošnje tekmovanje je zadnje za dve izmed avtoric, saj zaključujeva svoje srednješolsko izobraževanje, nova znanja se odpravljava iskat na Fakulteto za turistične študije, v Portorožu. Najini poti bosta torej še naprej tesno povezani s turizmom tako, kot so bila zadnja štiri leta povezana s festivalom Več znanja za več turizma. Izkušnje, pridobljene ob pisanju nalog, snemanju spotov in predstavitev na stojnicah, se bova trudili nadgrajevati v nadaljnjem izobraževanju in kasnejšem delu v turizmu. Prepričani sva, da nama bodo prišle še kako prav.

Prav tako, kot bodo kapa, šal, brezov sok in družabna igra iz našega letošnjega turističnega spominka, prišli prav vsem obiskovalcem Bele krajine.

6. VIRI IN LITERATURA

Pisni viri:

- Robert Bartol: Gradivo o brezovem soku
- Škof, J.: Bela krajina v običajih in zgodbah. Ljubljana. Skledar. 1993.

Ustni viri:

- Po pripovedovanju gospe Tončke s Šokčevega dvora, belokranjskega kulturnega spomenika, 6.12.2018
- Po pripovedovanju gospoda Roberta Bartola, pridelovalca brezovega soka, 20.12.2018
- Po pripovedovanju osebja TIC Črnomelj, 15.11.2018
- Po pripovedovanju gospoda Janeza Golobiča, dedka dijaka Alena Golobiča, o reji ovac in uporabnosti volne v preteklosti, 8.11.2018

Internetni viri:

- Smernice dobre prakse pri obdelavi nastrižene ovčje volna [online-pdf] 18.11.2018;
Dostopno na:
<http://www.kgzs.si/Portals/0/Gradiva/smernice%20dobre%20prakse%20obdelava%20nastrizene%20ovcje%20volne.pdf>

PRILOGE

7. V primeru, da ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno, koliko bi bili pripravljeni odšteti zanj?

- a) do 20€
 - b) od 20 do 40€
 - c) od 40 do 60€
-

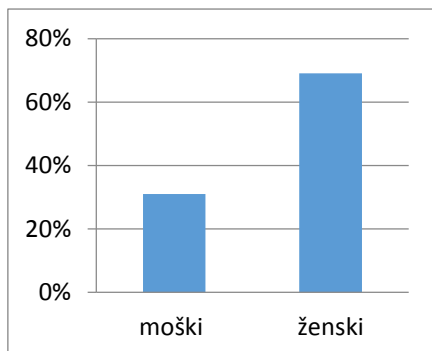
Tako, to je to. 😊

Hvala za Vaš čas!

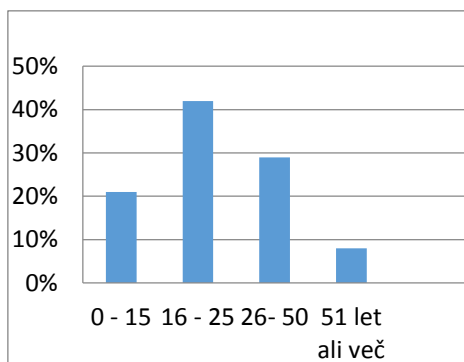
PRILOGA 2:

Rezultati ankete

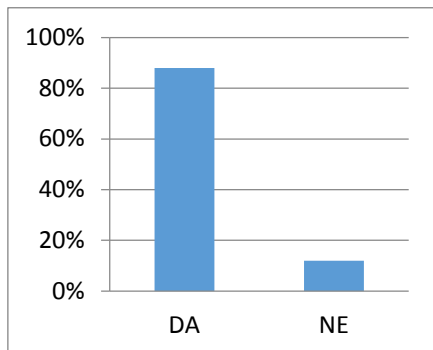
1. spol

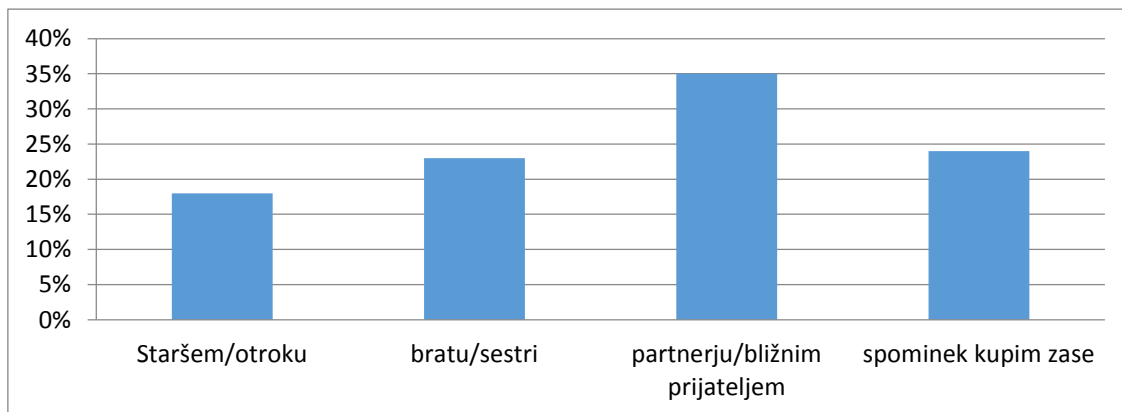
2. starost

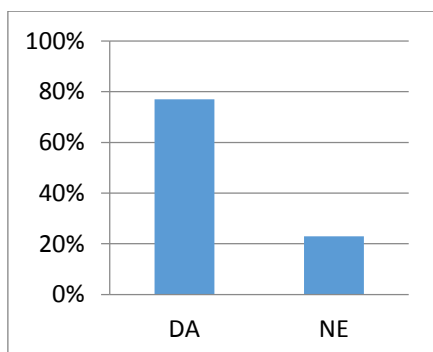
3. Ali bi zase rekli, da redno potujete (vsaj enkrat letno) ?

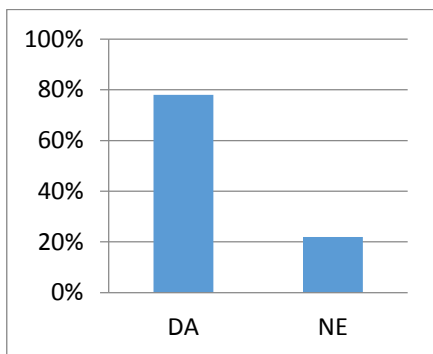
4. Komu od navedenih navadno prinesete spominek?

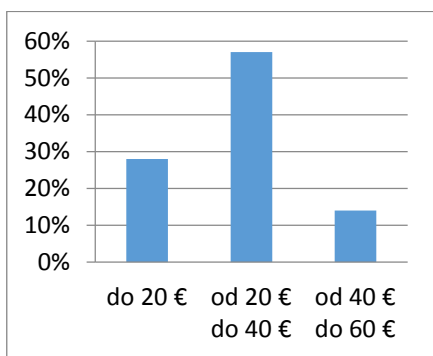
5. Ali raje kot klasično darilo (magnet, razglednica) podarite nekaj, kar je značilno za kraje, ki ste jih obiskali (kljub temu, da so ti spominki v višjem cenovnem razredu)?

6. Za svoj spominek smo si zamislili kombinacijo treh izdelkov – volnene kape in šala iz pristne belokranjske volne, brezov sok, ki ima številne blagodejne učinke na zdravje in pa družabna igra spomin iz brezovega lesa. Vsi spominki so torej iz naravnih materialov značilnih za Belo krajino. Ali bi vas tak spominek privabil, da ga kupite svojim bližnjim ali sebi?

7. V primeru, da ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno, koliko bi bili pripravljeni odšteti zanj?

PRILOGA 3:

Nekaj o belokranjski volni

Tisočletja je bila ovčja volna najpomembnejši produkt reje ovc. Lov divjih živali in reja ter udomačevanje ostalih vrst domačih živali sta omogočala preskrbo s hrano, reja ovc pa je bila skozi čas pretežno usmerjena v pridobivanje surovine za obleko ljudi. Zaradi posebnih lastnosti je predstavljala bistven del življenja v skupnosti. Dragoceni pomen volne se je začel izgubljati v prejšnjem stoletju, s pojavom industrijskega načina pridelave rastlin za proizvodnjo tekstila (npr. bombaž) in s pojavom umetnih vlaken, ki so ovčji volni prepustila le majhen del prvotnega pomena.

Tudi volno slovenskih avtohtonih in tradicionalnih pasem ovc so oblikovale predvsem klimatske razmere, od alpske do mediteranske in potrebe naših prednikov. Volna slovenskih pasem ovc je pretežno groba, debelina vlakna ne ustreza zahtevam tekstilne industrije. Tu pa v ospredje pridejo številne ostale lastnosti tega naravnega materiala, ki v preteklosti, ko je volna služila zgolj za oblačila, niso bila v ospredju. O ovčji volni še vedno preveč razmišljamo kot o manj pomembnem proizvodu v ovčjereji. Za današnji, modernejši čas, je volneno vlakno zelo primeren material, saj je 100% naraven, ekološko, trajnostno, energetsko učinkovit, biorazgradljiv. Je material z deset tisočletno zgodovino, ki hkrati vsebuje visoko tehnološke lastnosti, ki so nedosegljive, kljub večkratnim poskusom tekstilne industrije, da izdelava umetne materiale podobnih kakovosti.

V zadnjih sto letih se je svetovna proizvodnja volne podvojila in dosegla količino 1,5 milijona ton pridelane ovčje, kar ustreza približno 2,5 milijona ton nastrižene ovčje volne. Na svetu je okoli sto držav, ki pridelujejo volno od približno ene milijarde ovc. V Sloveniji redimo okrog 115.000 ovc, ocenjena prireja volne na slovensko ovco pa je 1,4 kg. V Sloveniji ne redimo ovc izključno za proizvodnjo volne. Že tradicionalno vzrejamo pasme za proizvodnjo mleka (bovska, oplemenjena bovška, istrska pramenka) in mesa (jezersko-solčavska in oplemenjena jezersko-solčavska ovca). Volna je stranski proizvod v reji ovc. Volna in striženje ovc se danes večinoma obravnavata kot nepotreben strošek za rejca: povprečna prodajna cena ni izbrana in cena prodane neoprane volne ne pokrije stroškov striženja. Dejansko se v Sloveniji bela volna, prve in druge kakovosti, odkupuje po 40 centov/kg, temnejša volna (siva, črna, rjava) po 25 centov/kg. Na območju Slovenije obratuje samo eno večje podjetje, odobren obrat, ki se ukvarja z odkupom in predelavo volne. Odkupi slabo polovico vse nastrižene volne (kvaliteta 1 in 2), preostali delež pridelane volne pa rejci sami ne znajo izkoristiti, oziroma na trgu ni zanimanja zanjo. Ocenjujemo, da se v Sloveniji zavrže okrog 40 % pridelane volne.

Količino zavržene volne je težko opredeliti, ker se obseg pridelava volne spreminja iz leta v leto. Količinam nastrižene ovčje volne v Sloveniji se ne moremo izogniti, zato je treba volno uporabiti za različne namene, brez tveganj za okolje. Dodati ji je treba dodano vrednost, s čim manj dodatnimi stroški! Z odlaganjem volne v naravno okolje volna postane odpadek, ki v nobenem pogledu ne ustreza zahtevam komunalnega odpadka. Za okolje postane obremenjujoča zaradi velikih količin in lastnosti, ki jih ima razkrajanje. Za volno v Sloveniji ni komunalne sežigalnice, ne kompostarne. Volna je trdoživ material, prenese vse postopke, razen sežiga. Ovčja volna je naravni ekološki material in ima nekaj izjemnih lastnosti, ki jih lahko izkoristimo na mnogih področjih: v kmetijstvu (naravne zastirke, za preprečevanje zbitosti zemlje v pridelovanju vrtnin,...), bioarhitekturi (izolacija bivalnih prostorov, preprostih gradenj v kmetijstvu, filtri,...), turizmu (spominki, okraski), modi (modni dodatki, oblačila, obutev) in sploh v vsakdanjem življenju (odeje, posteljnina,...). Države imajo na področju volne različne statuse glede njenega trgovanja. Države, velike proizvajalke volne, izkupiček volne dosegajo predvsem s trgovanjem in predelavo volne v tekstilne izdelke (Kitajska, Italija...). Trgovanje s slovensko volno je šibko, oziroma mednarodnega trgovanja z volno praktično ni. Volne ne izvažamo, niti je ne uvažamo.

Pridelovalce ovčje volne je treba spodbujati k predelavi na domu (pranje in uporaba volne za domače izdelke, uporabo za izolacijo,...), v primeru neuporabe na domu pa spodbujati k oddaji/prodaji volne. V Sloveniji lahko dosežemo napredek v sektorju volne le s podpiranjem izkoriščanja volne na območju, kjer nastane. Volno moramo začeti obravnavati kot dobrino in narediti čim več v smeri boljše cenovne vrednosti. Z obujanjem tradicionalnih znanj predelave ovčje volne do končnega in uporabnega izdelka, se v zadnjih letih, vedno več slovenske volne koristno uporabi že na kmetijah ali v raznih društvih.

Volno lahko uporabimo na različne načine, bodisi za predenje ali tkalstvo. Predivna preja je lahko sestavljena iz ene vrste vlaken ali pa je mešanica različnih tipov vlaken. Sprejeno volno lahko uporabimo za pletenje, kvačkanje, tkanje. Ročna dela so v predelih, kjer je bila razširjena reja ovc zelo ohranjena in postajajo priljubljena tudi med mladimi. Tkalstvo je bilo, poleg lončarstva, najpomembnejša domača obrt in dejavnost v Sloveniji. Tehnika tkanja je univerzalna, razlikujejo se le orodja in stroji na katerih se tke. Osnovno orodje za tkanje so bile statve. Tkali so večinoma v zimskem času, kdor ni imel zemlje za preživljanje, tudi celo leto. V glavnem so tkali moški, ženske so jim pomagale pri napeljevanju niti na statve.

(povzeto po: Smernice dobre prakse pri obdelavi nastrižene ovčje volna [online-pdf], 18.11.2018

PRILOGA 4:

Nekaj o brezovem soku

Brezov sok je raztopina hranil, ki jih proizvaja breza. Spomladi se ta osvežujoča tekočina pretaka po deblu, iz korenin v krošnjo. Poleti breza, iz vode in ogljikovega dioksida in s pomočjo svetlobe, proizvaja sladkorje. Jeseni drevo ustvari zaloge za ponovno prebujanje v naslednji pomladi. Konec jeseni brezi odpade listje in se pozimi razgradi. Hranljive snovi se skladiščijo v zemlji. Ko se spomladi raztaja sneg, začne koreninski sistem drevesa vpijati minerale in vitamine iz tal in naravno filtrirani sok poteče po drevesnih žilah v deblo in veje. Jesenske zaloge se znova spremenijo v sladkorje, sadne kisline in minerale. Breze, ki nam nudijo napitek novih časov, rastejo v neokrnjenih gozdovih Bele krajine in Gorjancev..

Ljudje so se verjetno lotili pridobivanja drevesnih sokov že v neolitiku. Prvi pa je brezov sok opisal arabski popotnik Ahmed ibn Fadlan, leta 921, na potovanju po povelški Bolgariji. Dominikanski menih Albertus Magnus je leta 1240 omenil proizvodnjo brezovega vina, ki je bilo v 19. stoletju priljubljen napitek princa Alberta, moža angleške kraljice Viktorije. Italijanski botanik Pietro Andrea Mattioli je leta 1561 kot prvi opisoval zdravstvene učinke brezovega soka. Uporabljali so ga za odstranjevanje ledvičnih kamnov ter zdravljenje vnetja mehurja in želodčnih ran. Tudi Slovencem sok breze ni povsem tuj. Že plemeniti Janez Vajkard Valvazor opisuje, v svoji znameniti knjigi "Slava vojvodine kranjske", pridobivanje

zdravega napitka iz brezovega soka. Zapiski govorijo o pridobivanju brezovega soka na Koroškem, ob koncu 19. stoletja. V sredini 20. stoletja so brezov sok še pridobivali v okolici Logatca na Notranjskem. Leta 2015 so se Novomeščani: Robert Bartol, Tine Marin in Dražen Vavžik odpravili v gozdove Dolenjske, Bele krajine in bližnje Hrvaške in brezov sok je ponovno pritekkel iz domačih brez. Zdravstveni učinki in izkušnje pri pridobivanju, so spodbudile k pridobivanju brezovega soka v domačih krajih in tako je leto kasneje padla odločitev, da se začne redna proizvodnja.

V mnogih severnih deželah, Skandinaviji, Rusiji, Kanadi, Koreji in Japonski ima uporaba brezovega soka dolgo tradicijo. V Koreji je brezov sok že stoletja imenovan "pijača bogov". Na Finskem in Japonskem je brezov sok že dolgo priznan zdravilni napitek, zato je prav, da se ta dragocena pijača uveljavi tudi na slovenskih tleh.

Tradicionalna zdravstvena korist brezovega soka je učinkovito odstranjevanje toksičnih odpadkov iz jeter in ledvic. Brezov sok je enkratna, naravno čista živa voda, ki se dviga v brezi zgodaj spomladi in je eden od redkih fitofarmaceutskih pripomočkov, ki stimulira oba očiščevalna organa, ledvice in jetra, hkrati. Čisti brezov sok je blago sladka, malo gostejša tekočina prijetnega okusa. V ljudski medicini raznih narodov se omenja ugoden vpliv brezovega soka na razne zdravstvene težave: protin (putika), revmatična obolenja, ledvični kamni, čiščenje ledvic in jeter, prebavne motnje, razne težave s kožo, izpadanje las, pomoč pri hujšanju, obolenja dihal, skorbut, visok krvni tlak, višek holesterola v krvi. Brezov sok je splošno priznано sredstvo za razstrupljanje, čiščenje in revitalizacijo organizma. Aktiviranje pospešenega izločanja pripomore pri odstranjevanju organskih odpadkov. Na tak način sok breze zdravi tudi hiperurikemijo in povišan holesterol v krvi.

Priporočljivo je tudi očiščevanje z brezovim sokom. In sicer tako, da trikrat dnevno popijte po 2,5 dl brezovega soka. Za 6 tedensko terapijo boste potrebovali nekaj več kot 30 litrov soka. Če želite s pomočjo brezovega soka shujšati, ponavljajte terapijo vsaka 2 meseca. Da se znebimo odvečne teže, mora telo pokuriti odvečne maščobe in izločiti odpadne snovi. Če telo ne izloča odpadnih snovi, se kurjenje maščob ustavi. Bistveno je, da se telo redno čisti in razstruplja. Naravni brezov sok odstranja toksine, ki jih lahko predelajo le jetra (alkohol, nasičene maščobe, prehranske barve, aditive, pesticide, ostanke industrijsko pripravljene hrane, prežgane maščobe in konzervanse). Odstranjuje tudi toksine, ki jih lahko predelajo le ledvice: presežno sol, sečno kislino, fosfate, ostanke zdravil, sečnino in amonijak. Tako brezov sok globoko razstrupi in očisti telo in olajša izgubo telesne teže. Naravni brezov sok je idealen za vse, ki jedo dosti industrijsko pripravljene hrane, imajo utrujena ali oslABLJENA jetra, popijejo preveč alkoholnih pijač, kadijo ali so stalno pod vplivom stresa, imajo oslABLJENO imunost ali jemljejo velike količine zdravil (statini, zdravila za uravnavanje krvnega tlaka, antidepresivi, protivnetna zdravila, kortizon ali analgetiki). Brezov sok je primeren za ljudi, ki jih muči zaprtje, imajo težave pri uriniranju ali težave zaradi zadrževanja vode.

Povzeto po: Gradivo o brezovem soku

PRILOGA 5:

Načrt predstavitve na stojnici

Na stojnici, v okviru 16. mednarodnega festivala Več znanja za več turizma, bomo pod imenom Z Jurijem po belokranjsko krepčilo tržili naš turistični spominek – Belokranjsko krepčilo.

Naša stojnica bo v ozadju sestavljena iz 2 narisanih scen v ozadju. Ena izmed sodelujočih bo na stojnici predstavljala brezov sok – sestavni del spominka, ki bo mimoidočim na voljo za degustacijo. Drugi izmed sodelujočih bo predstavljajal osrednji lik naše zgodbe – Jurija, oblečenega v oblačila, ki jih je Jurij nosi ob reševanju Bele krajine pred velikani. Za popestritev pa bo na stojnici tudi nagradna igra, mimoidoči se bodo lahko preizkusili v družabni igri spomin in v primeru zmage bodo sodelovali v nagradnem žrebanju. Dve izmed sodelujočih bova na stojnici predstavljali vsebino naloge in poleg lika Jurija razlagali zgodbo, dve pa bosta hodili po prizorišču sejma in mimoidoče vabili na stojnico.

PRILOGA 6:

Seznam sodelujočih dijakov na stojnici

NAZIV ŠOLE	IME in PRIIMEK DIJAKA	LETNIK	KRAJ STALNEGA BIVALIŠČA	LETNIK ROJSTVA
Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto	Ula Gliha	4.a	Dolenje Ponikve 43, 8210 Trebnje	2000
Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto	Anita Sinjur	4.a	Radanja vas 7, 1296 Šentvid pri Stični	2000
Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto	Alen Golobič	2.a	Sela 28, 8333 Semič	2002
Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto	Ines Rupnik	4.a	Mali Kal 5, 8216 Mirna Peč	2000
Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto	Sara Milanović	1.a	Smolenja vas 7, 8000 Novo mesto	2003
Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto	Lina Ovník	1.a	Vihre 6, 8216 Mirna Peč	2003